20/12/2023

Η «ύβρις» του καιρού μας – Του Μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Χρυσοστόμου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ελευθερουπόλεως

Με τίτλο "Η «ύβρις» του καιρού μας", ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως κ. Χρυσόστομος εξέδωσε κείμενο στο οποίο μεταξύ άλλων υπογραμμίζει: "ο εξελιγμένος «δυτικός» άνθρωπος έχει υπερβεί τα όριά του. Υπέκυψε ασυλόγιστα στον πειρασμό των μελλοντικών κατασκευαστών του πύργου της Βαβέλ περιφρονώντας χωρίς ίχνος φόβου και Θεό και τους αιώνιους νόμους του Θεού".

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο του Μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως:

Ἡ λέξη «ὕβρις» στό λεξιλόγιο τῶν προγόνων μας δέν εἶχε ἀκριβῶς τή σημασία πού ἔχει ἡ ἀντίστοιχη λέξη βρισιά, βρίσιμο στό σημερινό λεξιλόγιο. Ἐκεῖνα τά χρόνια εἶχε πιό βαθειά σημασία, θά λέγαμε ἀκριβέστερα μεταφυσική σημασία. Ἀπό τό ἐπίπεδο τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, τό ἐπίπεδο τῆς ἠθικῆς πήγαινε πιό ψηλά, στή θρησκευτική σφαῖρα, στίς σχέσεις καλύτερα θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Ὡς γνωστόν οἱ πρόγονοί μας πρό Χριστοῦ, ἄν καί βρίσκονταν «ἐν χώρα καί σκιᾶ θανάτου» σύμφωνα μέ τήν προφητική ἔκφραση, (Ματθαίου 4,16) σχετικά μέ τή θρησκεία, ἐν τούτοις ἐφύλατταν πίστη καί σεβασμό στό “θεῖον” καί θεωροῦσαν πρᾶγμα τελείως ἀνάρμοστο, κάκιστο, βδέλυγμα, τή θρησκευτική ἀδιαφορία καί προπάντων τήν ἀθεΐα. Πόσο τιμητικά καί ἐγκωμιαστικά γιά τούς προγόνους μας ἦσαν ἐκεῖνα τά λόγια, πού εἶπε κάποτε ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν βρέθηκε καί ξεναγήθηκε στό κλεινόν ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν ! «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶπε ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος ἀπό τό ὕψος τοῦ Ἀρείου πάγου, κατά πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ…» (Πράξεις 17,22).

Τί τιμητικό ἐγκώμιο! Τόσο θρῆσκοι καί εὐλαβεῖς στά θεῖα ἦσαν οἱ ἐραστές τῆς σοφίας καί τῆς γνώσεως κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν! Καί γιατί νά μή τοποθετήσουμε μπροστά στή λάμψη αὐτοῦ τοῦ θαυμάσιου ἐπαίνου ὅλους τούς προγόνους μας; Ἦσαν θρῆσκοι καί εὐλαβεῖς καί μέσα στήν παχυλή θρησκευτική τους ἄγνοια ὅλο καί πρόσθεταν θεότητες στό ἤδη ἀπό αἰῶνες βεβαρυμένο πάνθεό τους. Ταλαίπωροι ἄνθρωποι!

Ἀκριβῶς, λοιπόν, ἐπειδή ἦταν βαθειά χαραγμένη στή ψυχή τους ἡ θρησκευτική ἰδέα, γι’ αὐτό καί ἀποστρέφονταν καί κάποτε καταδίωκαν συνανθρώπους των, ὅταν μέ τρόμο διαπίστωναν ἀσέβεια στά θεῖα. Οἱ ἀθεϊστές στήν ἀρχαία Ἑλλάδα ἀποτελοῦσαν μειοψηφία. Ἀκόμη καί φιλόσοφοι, ὅπως ὁ Πρωταγόρας, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Ἀναξαγόρας, πού ἔριξαν τά πρῶτα δειλά βέλη κατά τῆς πολυθεΐας, θεωρήθηκαν ἄνδρες ἀσεβεῖς καί διώχθηκαν. Αὐτό τό παράδοξο, -γιά μᾶς σήμερα- δέν συνέβη καί μέ τόν Σωκράτη, τόν «πάντων ἀνδρῶν σοφώτατον»;

Καί γιά νά ἔχουμε πληρέστερη ἱστορική γνώση γιά τόν ἀθεϊσμό τῶν προγόνων μας ὀφείλουμε νά προσθέσουμε ἐδῶ, ὅτι ὁ ἀθεϊσμός στήν ἀρχαία Ἑλλάδα ἐμφανίστηκε τόν πέμπτο αἰώνα π.Χ. παράλληλα μέ τήν ἐμφάνιση τῶν ὑλιστικῶν φιλοσόφων. Παρόλο πού μετά ἀπο στρατιωτικές ἀποτυχίες λήφθηκαν μέτρα ἐναντίον του, ἄνθισε περαιτέρω κατά τήν Ἑλληνιστική περίοδο.

Τώρα ἄς ἔλθουμε στό κυρίως θέμα μας, πού εἶναι ἡ ὕβρις. Ἡ ὕβρις ἦταν βασική ἀντίληψη τῆς κοσμοθεωρίας τῶν προγόνων μας. Ὅταν κάποιος, ὑπερεκτιμώντας τίς ἱκανότητες καί τή δύναμή του (σωματική, ἀλλά κυρίως πολιτική, στρατιωτική

καί οἰκονομική), συμπεριφερόταν μέ βίαιο, ἀλαζονικό καί προσβλητικό τρόπο ἀπέναντι στούς ἄλλους ἤ στούς νόμους τῆς πολιτείας καί προπάντων ἀπέναντι στόν ἄγραφο θεϊκό νόμο θεωρεῖτο, ὅτι διέπραττε «ὕβριν», δηλαδή παρουσίαζε συμπεριφορά μέ τήν ὁποία -τί ἔκαμε;- ἐπιχειροῦσε νά ὑπερβεῖ τή θνητή φύση του καί νά ἐξομοιωθεῖ μέ τούς θεούς, μέ συνέπεια τήν προσβολή καί τόν ἐξοργισμό τους.

Ἡ βίαιη, αὐθάδης καί ἀλαζονική αὐτή στάση καί συμπεριφορά, πού ἀποτελοῦσε γιά τόν ἀρχαῖο ἑλληνικό κόσμο παραβίαση τῆς ἠθικῆς τάξης καί τρόπον τινα ἀπόπειρα ἀνατροπῆς τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας καί γενικότερα τῆς τάξης τοῦ κόσμου, ἐθεωρεῖτο, ὅτι ὁδηγοῦσε τελικά στήν πτώση καί τήν καταστροφή τοῦ «ὑβριστοῦ». Ἄριστα ἐκφράζει τό πνεῦμα αὐτό ὁ Σοφοκλῆς στήν περίφημη τραγωδία του "Ἀντιγόνη". «Ὁ Δίας ἀπεχθάνεται τά λόγια τά παχειά τοῦ κομπασμοῦ».

Καί ἐμεῖς ὅμως στό ἴδιο συμπέρασμα δέν καταλήγουμε, ὅπως οἱ σοφοί μας πρόγονοι, διαβάζοντας στήν Παλαιά Διαθήκη τήν ὑπερήφανη ἀπόφαση ἐκείνων πού εἶχαν ἀποφασίσει νά κατασκευάσουν τόν πύργο τῆς Βαβέλ; «δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἡμᾶς ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς» (Γένεσις 11,4). Αὐτά διανοήθηκαν καί αὐτά ἀπεφάσισαν οἱ ἀλαζόνες ἀπόγονοι τοῦ Νῶε, χωρίς νά συνετισθοῦν ἀπό τό φοβερό πάθημα τοῦ κατακλυσμοῦ, μέ ἀποτέλεσμα καί τόν πύργο πού ὀνειρεύθηκαν νά μή κατασκευάσουν καί νά ἔλθει ἡ πανσπερμία τῶν ἐθνῶν καί ἡ πολυγλωσσία. Καί ἄν τώρα ἀπό τόν πύργο τῆς Βαβέλ καί τήν ἐποχή τῶν προγόνων μας ἔλθουμε στόν καιρό μας δέν θά δυσκολευθοῦμε νά διαπιστώσουμε μέ λύπη, ὅτι καί ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἔπεσε στό ἴδιο παράπτωμα τῆς ὕβρεως.

Καί ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ὁ "νεωτερικός" ἄνθρωπος ἐκθρόνισε ἀλαζονικά τόν Θεό. Ἔγινε (νόμισε) κυρίαρχο, αὐτεξούσιο, αὐτόνομο ὄν. Πίστεψε ὅτι ἡ λογική καί ἡ Ἐπιστήμη κατευθύνουν τά πάντα. Ὅτι ἡ λογική καί ἡ Ἐπιστήμη τώρα διαμορφώνουν τόν κόσμο. Ανακαλύπτει τούς μηχανικούς-αἰτιοκρατικούς νόμους τῆς ὕπαρξής του. Θεωρεῖ ἀνοήτως τόν ἑαυτό του μία αὐτολειτουργούμενη μηχανή. Ἐνθουσιάζεται μέ τά μηχανόμορφα δημιουργήματά του καί ἀτενίζει μέ ψεύτικη αἰσιοδοξία τό μέλλον. Ὁ Θεός (ἤμαρτον Κύριε!) βρέθηκε κατά τήν τερατώδη καί δαιμονική του πεποίθηση στόν «σκουπιδοντενεκέ» τῆς νεώτερης ἱστορίας. Τώρα στήν νεωτερική φάση τῆς ἱστορίας του τυποποιεῖ τόν τρόπο ζωής του καί τήν παραγωγή.

Καί ὅμως ἡ ἐκκοσμικευμένη καί ἀθεϊστική Δύση δοκιμάστηκε (καί συνεχίζει νά δοκιμάζεται), καθώς τα ιδεώδη της -οἱ μεγάλες καί ὑπερήφανες ἀφηγήσεις τῆς νεωτερικότητας-, διαψεύστηκαν μέ τόν τραγικότερο τρόπο. Ἀναζητώντας

ἐπειγόντως νόημα βίου, οἱ νέοι κυρίως ἄνθρωποι στράφηκαν πρός ἐναλλακτικά κοινωνικά κινήματα (οἰκολογικό, εἰρηνιστικό, φεμινιστικό κ.α.). Ἐγκατέλειψαν τόν Χριστιανισμό, ἀποδοκιμάζοντας δόγματα καί ἠθική καί τίς τάχα χειραγωγικές διαθέσεις τῆς θεσμοποιημένης Εκκλησίας.

Ἔτσι φθάσαμε ὁ ἐξελιγμένος «δυτικός» ἄνθρωπος, νά ἔχει ὑπερβεῖ τά ὅριά του. Ὑπέκυψε ἀσυλόγιστα στόν πειρασμό τῶν μελλοντικῶν κατασκευαστῶν τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ περιφρονώντας χωρίς ἴχνος φόβου καί Θεό καί τούς αἰώνιους νόμους τοῦ Θεοῦ. Δέν σεβάστηκε τή φύση, κατέστρεψε τό περιβάλλον. Προπάντων καταπάτησε μανιωδῶς καί ἀνέτρεψε τούς αἰώνιους νόμους τοῦ Θεοῦ. Τούς πρωταρχικούς Του νόμους γιά τό γένος τῶν ἀνθρώπων. Τόλμησε νά καταπατήσει μέ τρομακτική, τραγική ἐπιπολαιότητα, χωρίς αἰδώ, τό αἰώνιο «ὁ ποιήσας ἀπ’ ἀρχῆς ἄρσεν καί θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς…» (Ματθαίου 19,4). Αὐτή ἡ πρωτοφανής τόλμη τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου νά ἀλλάξει νόμους πανανθρώπινους συνιστᾶ τήν μεγαλύτερη “ὕβρη” τοῦ καιροῦ μας. Ἡ Ἐκκλησία, ὅπως ἀντιλαμβάνεται κάθε πιστός χριστιανός, δέν μπορεῖ νά καθαγιάσει μία ὁμοφυλοφιλική σχέση, ἀνεξάρτητα ἀπό τό πόσο ἀγαπημένα ἤ ἀφοσιωμένα εἶναι τά δύο ἄτομα. Ἡ σχέση αὐτή εἶναι σαφέστατα ἀντίθετη στήν αἰώνια, τή διαχρονική διδαχή τῆς Ἁγίας Γραφής (Λευϊτικόν 18:12, 1Κορ. 6:9-11) καί δέν μπορεῖ σέ καμία περίπτωση νά ἐκφράσει διαφορετικά τήν μυστική ἱερή σύζευξη πού ἀποτελεῖ τόν χριστιανικό γάμο. Δύο Ἀδάμ ἤ δύο Εὔες ἑνωμένοι/ες σέ μία ἀπομίμηση γάμου διαστρεβλώνουν τήν «εἰκόνα τοῦ Θεοῦ» ἐντός τῆς ἀνθρωπότητας, παραμορφώνουν καί παραποιοῦν τήν σωτήρια σχέση μεταξύ τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Εκκλησίας.

Οἱ πρόγονοί μας, οἱ “ἐν σκότει” μετά τήν “ὕβρη” κατά τοῦ Θεοῦ, τήν κατάφωρη προσβολή τῆς θείας Δύναμης καί Παντοκρατορίας περίμεναν τήν “τίση”, τήν δίκαιη τιμωρία καί τέλος τήν κάθαρση. Ἐμεῖς ἄραγε οἱ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι «εἴδομεν τό φῶς τό ἀληθινόν καί ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον», μετά τήν φοβερή “ὕβρη”, πού ἀναφέραμε, τήν προσβολή τῶν αἰώνιων καί ἀκατάλυτων νόμων τοῦ Ἐνσαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τί νά περιμένουμε; Ἵλεως ἡμῖν, Κύριε!